

Ryslinge

Da jeg må holde mig meget inde og ikke nu har noget arbejde til at optage mig, kredser mine tanker tit om Ryslinge Valgmenighed senere Frimenigheden og mine forbindelse med disse gennem årene. Jeg fik lyst til at skrive lidt ned for derigennem selv at få et indtryk af, hvordan livet har formet sig inden for Menigheden, så det har fået så stor betydning for mig i min ungdom og senere hele mit liv.

Jeg er ikke som så mange andre i min alder født ind i Menigheden. Min mor blev ikke medlem før jeg var 19 år. Jeg husker at mor, min søster og mig var inde hos Karl Povlsen og blev indmeldt. Kristen Larsen, Findinge var med os dernede. Det var en stor dag, særligt for mor. Det var et ønske hun havde haft helt fra sin ungdom, men forholdene har været sådan, at det har været vanskeligt at tage skridtet fuldtud. Jeg har det indtryk efter hvad mor har fortalt om min far, at han havde den samme indstilling, men min farmor der boede hos os var stærkt derimod, dette at skille sig ud fra de andre i sognet. Far blev få år efter de blev gift en syg mand og døde, da de havde været gift i 5 år.

I min barndom tog mor ikke så sjældent til kirke i Ryslinge. Jeg husker mange køreture til kirke, vi børn var altid med, jeg husker også vi tog med toget til Ringe og gik derfra til Ryslinge. Min farmor døde, da jeg var 14 år. Hun har sikkert indvirket så meget at mor ikke ville forstyrre det gode forhold der var mellem dem. Men nu ville hun vente til vi børn var så store, at vi kunne være med ved afgørelsen.

Når jeg tænker tilbage på min barndom og spørger mig selv - har det, at du var med din mor i kirke i Ryslinge, haft betydning for dig. Jeg tror det, ikke ordene, der blev talt, det gik måske over hovedet på mig, men dette at komme ind i kirken, mærke den højtidsstemning, den ro, der var under prædiken. Den kraftige salmesang betog mig. Også det at jeg mærkede hvor optaget mor var, det hele virkede helt anderledes, når jeg var med mor i Hillerslev Kirke. Nu i min første ungdom da fik jeg også påvirkning udefra. Lærer Brøndsted, der da var kommet op i Friskolen. Delingsfører Johannes Larsen og Jens Ovesen, der begge var kommet til Højrup, og alle hørte til valgmenigheden. I 1890/91 tjente jeg hos Peder Nielsen Ramdrup Vænge. Han hørte til Valgmenigheden og derfra gik så godt som hver Helligdag vogn til kirke, hvor vi unge tit var med. Disse forbindelser gjorde, at jeg følte mig hjemme i kirken og gerne ville derhen og blev så også medlem af Valgmenigheden.

Senere da jeg var på Ryslinge Højskole, hvor Karl Povlsen havde timer på skolen, blev forbindelsen med Valgmenigheden større. Jeg kom sammen med en del unge, der var flittige kirkegængere. Karl Povlsen kunne tale, så både unge og ældre fik udbytte af det. Vi unge og ældre langsvej fra blev kendt med hinanden ved at vi efter gudstjenesten tit skulle hen til Poul Jørgensen og have en kop kaffe med basser, inden vi tog turen hjem-efter. Der blev indledt mange bekendtskaber der.

Nærmere forbindelse med Karl Povlsen og Marie P. fik vi, når Povlsen kom ud i sognekirkerne og prædikede. Han kom jævnlig til Hillerslev. Efter gudstjenesten altid om eftermiddagen samledes vi i de forskellige hjem, hvor vi, efter at have spist aftensmaden af medbragte madkurve, fik en kop the, havde et fornøjeligt samvær. Først fortalte Povlsen for os, senere havde vi diskussion, både kirkelige, folkelige og politiske spørgsmål blev drøftet og samtalen gik livligt. Karl Povlsen var ikke dominerende, hvad fru Povlsen nok kunne være. Jeg vil fortælle en enkelt episode. Peder Pedersen, Vantinge kritiserede en udtalelse af Povlsen og fru Povlsen, men han fik et puf i siden af sin kone. Det må du ikke Peder, når præstens siger der er sådan er det rigtigt. Det virkede nu ikke på Peder han fortalte sit. Karl Povlsen var munter ved disse sammenkomster, han kunne fortælle mange muntre situationer, særlig præstehistorier fik vi mange af. Vi var omkring 1900 ikke så mange familier her, der sluttede sig til Valgmenigheden, men ret forskellige, så samtalen gik livligt. Jeg kan ikke, uden jeg vil nævne de forskellige. For ikke at gøre det for langt, vil jeg kun nævne mændene, selv om kvinderne var lige så betydelige, måske nok mere stilfærdige.

Lad mig først nævne Lars Nielsen, Højrup, denne kloge stilfærdige mand, som vi alle så op til. Niels P. Rasmussen, Høsthåb, denne lidt ivrige natur, der talte og gik op i Grundtvigs tanker. Møller Jacob Jensen, Lyn-delse, denne ivrige mand, hvis lyst var at diskutere de forskellige problemer. Peder Larsen, Hillerslev, denne retsindige men stejle natur, der altid sagde sin mening rent ud. Kristian Sørensen, Nybølle, denne rolige stilfærdige mand, men med lune over sig og sine udtalelser. Peder Pedersen, Vantinge, denne noget stejle natur, men en god mand, der sagde sin mening lige ud. Lærer Højlund, Hjemly, denne flinke og dygtige mand, og så mig, som den unge imellem dem. Jeg har meget at sige disse mænd tak for. Tak for meget godt samvær med dem. jeg var den gang omkring 25 år. Vi har været glad ved at høre til Valgmenigheden, glad ved at høre Karl Povlsen, også glad ved at høre en del af de unge kapelanner, der i årenes løb var der, det blev ikke bekendtgjort, når de skulle prædike, vi

vidste det ikke, før vi kom derhen. Hvor tit har vi ikke kørt til kirke, helst hveranden søndag, både sommer og vinter. Mor tog gladelig med selv da hun var over 80 år, selv ved vintertide i en åben vogn, det var lidt drøje ture. Jeg vil fortælle om en enkelt tur en juledag med snevolde langs vejene. Vi skulle helst tidlig af sted for at få plads især til hestene, der var plads til ca. 70 heste i staldene. Juledag skulle vi helst køre ved 8-tiden for at komme i god tid. Den dag jeg vil fortælle om, var en juledag vi var kommet af sted i god tid, men staldpladsen var optaget, da vi kom til kirken. De andre gik ind i kirken, men jeg måtte på opdagelse og prøve at få hestene i stald. Jeg fik dem omsider sat ind i skuret ved Sørup smedie, gik så op til kirken, og kom derop, da pastor Povlsen gik på prædikestolen. Kirken var fuld, så jeg ikke kunne komme ind, men stod uden for korsdøren og hørte prædiken. Da denne var forbi gav jeg mig igen på vej efter hestene. jeg har sikkert lovet mig selv at næste gang skulle vi tidligere hjemmefra.

Der kunne godt blive rivninger uoverensstemmelser indenfor menigheden. Karl Povlsen vist særlig Marie Povlsen var noget af en herskernatur. Omkring 1906 var der en kappellan Ejnar Andersen, han stod højt hos mange og menigheden var glad ved at høre ham, og han og hans hustru havde evner til at samtale med medlemmerne, når han kom ud i kredsene. Jeg husker han var her og holdt gudstjeneste i Hillerslev kirke. Bagefter samledes kredsen i Friskolen som sædvanlig, når præsten var her. Samtalen gik livligt og kom ind på valgmenighedens store udstrækning, og umiddelbar og uforsigtig som pastor Andersen kunne være, fremkom han med den udtalelse. Menigheden er så stor at den godt kunne deles, for eks. kredsene her til denne side Haastrup, N. Broby og Hillerslev, de har alt for langt til kirke. I kan oprette en valgmenighed for disse kredse og jeg kan godt komme og blive jeres præst. denne udtalelse vakte på ingen måde anstød her, jeg husker da vi kørte hjem, Lars Nielsen og Høsthåbs kørte med os, at disse udtalte sig meget rosende om ham. Jeg var lidt mere forbeholden med min anerkendelse og sagde vi kender ham ikke så meget endnu, men havde heller ingen kritik overfro ham. Problemet om at danne en ny valgmenighed blev ikke drøftet.

Pastor Andersen har sikkert i Nørrebroby udtalt noget lignende som her, men derfra blev udtalelserne bragt videre til Marie og Karl Povlsen, muligvis på en anden måde, end vi her havde opfattet samtalen, så den blev opfattet af Karl Povlsen som om pastor Andersen ville undergrave ham i menigheden, hvilket efter mit kendskab til Andersen slet ikke var meningen, men det var uforsigtigt af Andersen at bruge disse udtalelser. Pastor Andersen måtte rejse, hvad vi alle mente var rigtigt, når samar-

bejdet mellem præsterne ikke var godt, og derom var der ingen strid. Striden kom først senere. Den søndag pastor Andersen holdt sin afskedsprædiken var kirken fuldt besat. Forud samledes en del af hans venner uden for kirken og var der blevet enige om, at man som påskønnelse for hans arbejde her i Valgmenigheden ville ofre til ham på alteret. Den gang blev der på de store højtidssdage ofret til præsten - også enkelte gange til andre formål. Det blev overdraget til Hans Andersen, Sødunge, der var medlem af bestyrelsen, til at stå frem og foreslå menigheden at ofre til pastor Andersen for derigennem at sige et tak til ham for hans arbejde her.

Dette skete, og så godt som alle de tilstedeværende deltog i ofringen. Karl Poulsen blev meget fornærmet over, at der var foretaget denne ofring uden bestyrelsen eller hans samtykke. Dette blev forhandlet ved et bestyrelsesmøde kort efter. Forhandlingerne ved dette bestyrelsesmøde har sikkert været meget skarpe. Jeg har kun oplysninger fra den ene side. Hans Andersen og tildels Jens Thygesen. Jeg var den aften i besøg på Højskolen hos Jens Ovesen. Mens vi sad der, Jens Ovesen var ikke hjemme, kom Hans Andersen derind, han havde forladt bestyrelsesmødet midt under forhandlingerne. Han var fuldstændig ude af sig selv, han ville tale med Jens Ovesen om hvordan forhandlingerne havde formet sig. Vi sad så og talte om det, og da han var falden lidt til ro, fulgte jeg ham på vej. Vi mødte Jens Thygesen, der var bleven til mødets slutning. De havde forhandlet videre efter Hans Andersen var gået. Der var noget uroligt over Jens Thygesen, han udtalte sig ikke om slutningen af forhandlingen, men sagde, at Povlsen nok faldt til ro igen.

Kort tid efter blev spørgsmålet forhandlet i selve kirken. Jeg husker intet om udtalelserne. Povlsen har sikkert først udtalt sig om pastor Andersen og sin misnøje over ofringen, hvorefter et af medlemmerne fra N.Broby Henriette Aagaard fortalte om pastor Andersens udtalelser i N. Broby, hun stod midt i kirken i nærheden af døbefonten, derefter stod Johannes Larsen Ryslinge frem midt i kirken og udtalte sig om ofringen mulig også om udtalelserne i N.Broby. Hans udtalelser gik ud på at vi ville have lov til at være glade ved pastor Andersen og have lov til at vise dette ved ofringen.

Senere blev der afholdt menighedsmøde på højskolen i gymnastiksalen, hvor Karl Lovlsen stærkt angreb pastor Andersen for hans udtalelser, og han udtalte, at han følte retfærdig harme over hans optræden og lignedes harme over at der blev ofret i kirken uden bestyrelsens og hans samtykke, og da Hans Andersen var den, der havde opfordret dertil, for-

langte han, at denne skulle udtræde af bestyrelsen og af menigheden. Hans Andersen klarlagde sin stilling, det samme gjorde Jens Thygesen, der ligeledes var medlem af bestyrelsen. Diskussionen husker jeg ikke, kan intet fortælle om de faldne udtalelser, men resultatet blev at Hans Andersen gik ud af menigheden, ligeledes gik Hans Jensen, Ryslinge ud, de meldte sig ind i Sdr. Nærrå valgmenighed, jeg ved ikke om flere udmeldelser.

Da pastor Andersen var blevet afskediget her og ingen anbefaling kunne få hos bestyrelsen eller Karl Povlsen, mente hans venner, at det kunne blive vanskeligt for ham at få et embede, der blev da sat en adresse i gang, hvori der udtaltes, at vi havde været glade ved hans arbejde i valgmenigheden og hans forkyndelse i kirken. I spidsen for denne adresse stod, lad mig nævne Lars Jørgensen, Rosilde, Th. Aagaard og Jens Ovesen Ryslinge. Den fik mange underskrifter, hvor mange kan jeg ikke erindre.

Lad mig fortælle hvordan adressen blev modtaget her. Adressen blev sendt til mig. Jeg fik den med posten om morgenen. Et øjeblik efter kom N.P.R. Høsthåb tilfældig herind, Jeg viste ham adr. og sagde, at jeg ville rundt med den. Han blev vred og sendte straks bud til alle medlemmerne om at møde i Friskolen for at tage stilling til adr.. Vi måtte ikke underskrive, det ville såre Povlsen. Da vi var samlet tog jeg straks ordet og fortalte jeg havde fået denne adr. tilstillet og opfordrede medlemmerne til at skrive under, idet jeg fremhævede at det på ingen måde skulle eller kunne opfattes som mistillid overfor Povlsen, men vi ville gennem denne vise, at vi havde været glad ved pastor Andersen og hans forkyndelse og derigennem støtte pastor Andersen, så han påny kunne få en gerning at passe i den danske kirke. Diskussionen blev meget skarp og der faldt stærke udtalelser, men uden at der blev bitterhed bagefter. Resultatet blev, at cirka halvdelen skrev under her i kredsen.

Denne strid om pastor Andersen var mig en sorg, jeg forstod ikke pastor Povlsens ufordragelighed, dette at vi ikke måtte vise, at vi også holdt af pastor Andersen var mig imod. Vi holdt ikke mindre af pastor Povlsen af den grund. jeg ser godt, at der var skyld på begge sider, hvem der havde mest skyld vil jeg ikke afgøre.